

BÖLÜM 68

COVID-19 PANDEMİSİNDE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI

Ebru ŞAHİN¹

Giriş

Virüs salgınları son 300 yılda düzenli olarak meydana gelmiş olup, özellikle son yirmi yılda ortaya çıkan birçok yeni virüs, morbidite ve mortalite düzeylerine yanıt vermede sağlık sistemine ilişkin zorlukları ortaya çıkarmıştır (1).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2020), 11 Mart 2020’de yeni koronavirüs COVID-19’u küresel bir halk sağlığı sorunu olarak ilan etmesi ile birlikte, uluslararası ölçekte meydana gelen hastalığın şiddeti, yayılımı, yol açacağı toplumsal ve ekonomik krizler konusunda endişelere yol açmıştır. Pandemi nedeniyle hastanelerde çok sayıda hasta yatışı gerçekleşmektedir. Bu hastaların bakımı ve tedavisi, hastalığın seyri ve sağlık uzmanları dahil birçok insana bulaş riskinin fazla olması nedeniyle karakteristiktir. Sağlık ekibinin önemli üyelerinden olan hemşireler, hastalık nedeniyle ölüm oranlarını azaltmak, kanıta dayalı bakım sağlayarak sağlığı iyileştirmek ve hastalara kaliteli bakım sağlamak için önemli rol ve sorumluluklara sahiptir (2).

Dünyada yaklaşık 59 milyon sağlık çalışanı bulunmakta ve 28 milyon ile çeşitli fiziksel ve psikolojik risklere maruz kalan hemşirelik dünyanın en büyük sağlık mesleği olarak kabul edilmektedir

(3,4). Hemşireler, hastaneye yatmayı gerektiren karmaşık COVID-19 vakalarında en çok hasta bakan rolünde ön saflarda bakım sağlamaktadır. Hemşireler, COVID-19 önleme ve müdahale çabalarının merkezinde yer alır. Öyküsünde sağlık sorunları olan bireyler, COVID-19 komplikasyonları veya ölüm oranı açısından önemli ölçüde risk altındadır ve hastalıkları önleme konusunda, halk eğitimi sağlamada ve salgın etrafındaki yanlış bilgilerin yayılmasını azaltmada hemşirelik kaynakları bu popülasyonu yönetmek için kritik öneme sahiptir (5,6).

COVID-19 Pandemisinde Bütüncül Hemşirelik Yaklaşımı

Koronavirüs, şiddetli solunum yolu hastalığından çeşitli semptomlara neden olabilen geniş bir virüs ailesidir. COVID-19 ile enfekte hastalarda görülen en yaygın semptomlar üst solunum yolu enfeksiyonu, ateş, kuru öksürük ve yorgunluğun yanı sıra boğaz ağrısı, ishal, baş ağrısı, konjunktivit, ciltte kızarıklık, tat ve koku kaybı veya parmaklarda ve tırnaklarda renk değişikliğidir. Nefes darlığı, göğüs ağrısı ve konuşma veya hareket kaybı gibi daha az yaygın görülen ciddi semptomlara da yol açmaktadır (7).

¹ Dr. Öğr. Üyesi Ebru ŞAHİN, Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü
ebrugabalcı_@hotmail.com

yellerinin artırılması, salgınla mücadele süreci açısından etkili bir duyuru olmuştur (31,32,33).

COVID-19 ile ilgili artan hemşirelik ve sağlık sistemi talebine hazırlıklarında hemşireler, hasta bakımının ön saflarında yer almaya devam edecek ve ayakta tedavi merkezlerinde ve sahada değerlendirme ve izleme ile yakından ilgilenecektir. Hemşirelik ekibinin COVID-19 salgınına kontrol etmede kilit bir rol oynaması gibi, hemşire yöneticileri de yeni koronavirüs ile mücadelede olumlu sonuçlar elde etmek için ekibini planlama, organize etme, yönetme ve kontrol etme sorumluluğunu üstlenmelidir. Hemşirelerin, özellikle zor koşullar altında işlerini en iyi şekilde yerine getirebilmeleri için fiziksel ve psikolojik olarak iyi olmaları, hemşirelik mesleğini geleceğe taşıyabilmek için dönüştürücü, bütünleştirici ve problem çözme becerilerini kullanarak yönetim ve liderlik davranışlarını öğrenmeli ve geliştirmelidir, halka salgın hakkında eğitim vermeye devam etmelidir. Enfeksiyon durumlarına bakılmaksızın tüm hastaların kişiselleştirilmiş, yüksek kaliteli bakım almasını sağlamalıdır.

KAYNAKLAR

1. Halcomb E, Susan McInnes S, et al. The Experiences of Primary Healthcare Nurses During the COVID-19 Pandemic in Australia, *Journal of Nursing Scholarship*, 2020; 52:5, 553–563.
2. Duygulu S, Başaran Açıl S, et al. COVID-19 Salgını: Yönetici Hemşirelerin Rol ve Sorumlulukları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi (Özel Sayı)* 2020; 34-46.
3. World Health Organization - WHO. "Occupational Health, Health Workers." Geneva: WHO; n.d.2020
4. Aydoğdu L.F. Nurse Managers on Front Line against New Coronavirus. *World Academics Journal of Management*. 2020;8(3):21-24.
5. World Health Organization – WHO. "WHO and Partners Call for Urgent Investment in Nurses." Geneva: WHO; 2020.
6. International Council of Nurses - ICN. "ICN Calls for Data on Healthcare Worker Infection Rates and Deaths." Geneva: ICN; 2020.
7. Cascella M, Rajnik M, et al. Features, evaluation, and treatment coronavirus. *Statpearls*; 2020.
8. Shu-Ching C, Yeur-Hur L, et al. Nursing perspectives on the impact of COVID-19. *J Nurs Res*. 2020;28(3):85.
9. Novel Coronavirus Pneumonia Emergency Response Epidemiology Team. The epidemiological characteristics of an outbreak of 2019 novel coronavirus diseases (COVID-19) in China (in Chinese). *Zhonghua Liu Xing Bing Xue Za Zhi*. 2020;41(2):145-51
10. Lechien JR, Chiesa-Estomba CM, et al. Clinical and epidemiological characteristics of 1,420 European patients with mild-to-moderate coronavirus disease 2019. *J. Intern Med*. 2020;288(3):335-44.
11. Tan YK, Chia PY, et al. Surface environmental, personal, protective equipment contamination by severe acute respiratory syndrome COVID-19-2 from a symptomatic patient. *JAMA*. 2020; 323(16):1610-1612.
12. Wang W, Xu Y, et al. Detection of SARS-CoV-2 in different types of clinical specimens. *JAMA*. 2020;3786.
13. Lauer SA, Grantz KH, et al. The incubation period of coronavirus disease. 2019 From Publicly reported Confirmed Cases: Estimation and Application, *Ann Intern Med*; 2020.
14. Herdman, T. H, Kamitsuru, S. (2017). NANDA International nursing diagnoses: Definitions and classification, 2018–2020 (11th ed.). New York, NY: Thieme Publisher.
15. Butcher H, Bulechek G, et al. (2018). Nursing interventions classification (NIC) (7th ed.). St. Louis, MO: Mosby.
16. Moorhead S, Swanson E, et al. (2018). Nursing outcomes classification (NOC) (6th ed.). St. Louis, MO: Mosby
17. Gonzalez Aguna A, Jimenes Rodrigex ML, et al. Nursing Diagnoses for Coronavirus Disease, COVID-19: Identification by Taxonomic Triangulation. *International Journal of Nursing Knowledge*. (2020). <https://doi.org/10.1111/2047-3095.12301>
18. Monteiro-Mantovani V, Moorhead, S, et al. (2020). NANDA-I, NOC, and NIC Linkages for nutritional problems. *International Journal of Nursing Knowledge*, (10.10.2020 tarihinde <https://doi.org/10.1111/2047-3095.12279> sitesinden ulaşılmıştır.)
19. Metin Z.G. COVID-19 Hastalığının Fizyopatolojisi ve Holistik Hemşirelik Yaklaşımı. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2020,7(Özel Sayı), 15-24.
20. World Health Organization. Clinical management of COVID-19: interim guidance. 2020 [internet publication]. (10.10.2020 tarihinde <https://www.who.int/publications/i/item/clinical-management-of-COVID-19> sitesinden ulaşılmıştır.)
21. National Institute for Health and Care Excellence. COVID-19 rapid guideline: critical care in adults. 2020 (10.10.2020 tarihinde <https://www.nice.org.uk/guidance/ng159> sitesinden ulaşılmıştır.)
22. Yürük Bal E, Çelik H. (2020). COVID-19 Salgını ile Mücadelede Hemşirenin Rolü. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*. 2020;12(2):300-4
23. Çelebi C. COVID-19 Tanılı Hastalarda Hemşirelik Bakımı. *Ege Klin Tıp Derg* 2020;58 (1): 35-40
24. Coronavirus disease (COVID-19) outbreak: rights, roles and responsibilities of health workers, including key considerations for occupational safety and health. (10.10.2020 tarihinde [https://www.who.int/publications/i/item/coronavirus-disease-\(COVID-19\)-outbreak-rights-roles-and-responsibilities-of-health-workers-including-key-considerations-for-occupational-safety-and-health](https://www.who.int/publications/i/item/coronavirus-disease-(COVID-19)-outbreak-rights-roles-and-responsibilities-of-health-workers-including-key-considerations-for-occupational-safety-and-health) sitesinden

ulaşmıştır.)

25. Q&A: Ethics and COVID-19: resource allocation and priority setting. Geneva: World Health Organization; 2020 (10.10.2020 tarihinde <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/ethics-and-COVID-19>, sitesinden ulaşılmıştır.)
26. Managing ethical issues in infectious disease outbreaks. Geneva: World Health Organization; 2016 (10.10.2020 tarihinde <https://www.who.int/ethics/publications/infectiousdisease-outbreaks/en/>, accessed sitesinden ulaşılmıştır.)
27. Operational considerations for case management of COVID-19 in health facility and community. Geneva: World Health Organization; 2020 (10.10.2020 tarihinde <https://www.who.int/publications-detail/operational-considerations-for-case-management-of-COVID-19-in-health-facility-and-community> sitesinden ulaşılmıştır.)
28. COVID-19: Operational guidance for maintaining essential health services during an outbreak March 2020. Geneva: World Health Organization; 2020 (10.10.2020 tarihinde <https://www.who.int/publications-detail/COVID-19-operational-guidance-for-maintaining-essential-health-services-during-an-outbreak> sitesinden ulaşılmıştır.)
29. Kiyat İ, Karaman S, et al. Yeni Koronavirüs (COVID-19) ile Mücadelede Hemşireler. *THDD*; 2020, 1 (1), 81-90
30. World Health Organization 2020 Year of the Nurse and Midwife 2020. (10.10.2020 tarihinde <https://www.who.int/news-room/campaigns/year-of-the-nurse-and-the-midwife-2020> accessed 11 Dec 2020 sitesinden ulaşılmıştır.)
31. Catton H. Global challenges in health and health care for nurses and midwives everywhere. *Int Nurs Rev*.2020;67(1):4-6. doi: 10.1111/inr.12578
32. Aydıngülü N, Arslan S.Yeni Nesil Koronavirüs Salgını, Korunma Önlemleri ve Tedavisinde Hemşirenin Roller. *Türkiye Klinikleri J Health Sci*. DOI: 10.5336/healthsci.2020-75348
33. Jiang L, Broome ME, et al. The performance and professionalism of nurses in the fight against the new outbreak of COVID-19 epidemic of Chinese nurses is laudable. *Int J Nurs Stud*. 2020; doi:103578.